Πρόκειται για πρόταση - σχέδιο που είχε εκπονηθεί στις ΗΠΑ ως λύση αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων κοινοτήτων

Σύσταση εθνικού συστήματος τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης μπορεί να αποτελέσει μια σοβαρή διέξοδο

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΠΡΙΝ από ακριβώς 20 χρόνια, μια ομάδα ερευνητών από το Levy Economics Institute, με επικεφαλής τον αείμνηστο Χάιμαν Μίνσκι, ανέπτυξε ένα σχέδιο για τη δημιουργία ενός εθνικού συστήματος τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Η ανάγκη για ένα τέτοιο μέτρο αποτελούσε αντανάκλαση της πρότασης που είχαν κάνει τότε ο Μπιλ Κλίντον και ο Αλ Γκορ για τη δημιουργία ενός δικτύου 100 τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης με στόχο την αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων στις ΗΠΑ. Η μελέτη δημοσιεύθηκε ως Κείμενο Δημόσιας Πολιτικής από το Levy Economics Institute το 1993.

Στο πλαίσιο της βαθιάς οικονομικής και αναπτυξιακής κρίσης που βιώνει η Ελλάδα εδώ και τουλάχιστον μια πενταετία, και η οποία παρατείνεται και εμβαθύνεται λόγω των μνημονίων, η δημιουργία ενός δικτύου τραπεζών με στόχο την κοινοτική ανάπτυξη έχει αποκτήσει ιδιαίτερη σπουδαιότητα και οι χαράκτες πολιτικής στην Ελλάδα θα έπρεπε να εξετάσουν σοβαρά αυτή την πρόταση. Για το λόγο αυτό, το Levy Institute προχώρησε στη μετάφραση της συγκεκριμένης μελέτης στα ελληνικά, ένα σημαντικό μέρος της οποίας δημοσιεύει (σήμερα το α' μέρος) η ΕΞΠΡΕΣ. Βεβαίως, η πρόταση για τη δημιουργία ενός δικτύου τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης στην Ελλάδα θα πρέπει να προσαρμοστεί με βάση τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες που επικρατούν στη χώρα, χωρίς αυτό να μειώνει ωστόσο το σκεπτικό για την ανάγκη ενός συμπληρωματικού τραπεζικού συστήματος σε μια εποχή βαθιάς οικονομική συρρίκνωσης, κοινωνικής εξαθλίωσης και αβέβαιου μέλλοντος.

Μια ρηξικέλευθη υπόδειξη

ΤΟ κεντρικό σημείο της συγκεκριμένης μελέτης είναι ότι η πρωταρχική λειτουργία της χρηματοπιστωτικής δομής είναι η προώθηση του αναπτυξιακού κεφαλαίου – δηλαδή η περαιτέρω ανάπτυξη της πραγματικής παραγωγικής ικανότητας και της παραγωγικής ικανότητας πλούτου της οικονομίας.

Ωστόσο, θεωρούμε ότι η υπάρχουσα χρηματοοικονομική δομή είναι ιδιαίτερα αδύναμη όσον αφορά την εξυπηρέτηση μικρών και νεοσύστατων επιχειρήσεων και την εξυπηρέτηση ορισμένων ομάδων καταναλωτών.

Επιπλέον, το πρόβλημα αυτό έχει οξυνθεί λόγω της μείωσης του αριθμού των ανεξάρτητων εναλλακτικών χρηματοδοτικών θεσμών και της διόγκωσης του μεγέθους των υφιστάμενων πηγών χρηματοδότησης, εξελίξεις οι οποίες έχουν αυξήσει τις προτιμήσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος για μεγάλες χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

Στο πλαίσιο αυτό, και εν όψει της ρηξικέλευθης πρότασης των Κλίντον και Γκορ για τη δημιουργία ενός δικτύου 100 τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης με σκοπό την αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων κοινοτήτων στις ΗΠΑ, προτείνουμε ένα σχέδιο για τη δημιουργία τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης που θα αποτελούν συμπλήρωμα στο υφιστάμενο τραπεζικό σύστημα.

Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης βασίζονται στην ιδέα ότι οι υφιστάμενοι θεσμοί δεν καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες συγκεκριμένων τμημάτων του πληθυσμού, όπως είναι τα άτομα με χαμηλό εισόδημα, οι μειονότητες με υποβαθμισμένα κέντρα και πόλεις, και οι επιχειρηματίες που αναζητούν μικρά ποσά χρηματοδότησης για τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων.

Μηχανισμός πληρωμών και αποταμίευσης

Ο ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΣ κίνδυνος για το τι είναι η κοινοτική τράπεζα μπορεί να προέρχεται από την έλλειψη σαφήνειας γύρω από την ίδια την έννοια της κοινοτικής τράπεζας.

Οι πρωταρχικοί στόχοι των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης είναι να προσφέρουν πίστωση, πληρωμές και προγράμματα αποταμίευσης σε κοινότητες που δεν εξυπηρετούνται από τις μεγάλες τράπεζες, καθώς και μορφές χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις που είναι πολύ μικρές για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των επενδυτικών και εμπορικών τραπεζών.

Για την έλλειψη πιστωτικών διευκολύνσεων προβάλλονται οι «αποδεκτοί κίνδυνοι»

Οι υπηρεσίες που παρέχουν οι κοινοτικές τράπεζες αφορούν το μηχανισμό πληρωμών και τη διευκόλυνση της αποταμίευσης. Αυτές οι υπηρεσίες δεν απαιτούν "underwriting and judgment" – δεξιότητες του τραπεζίτη που αναλαμβάνει το ρίσκο. Μια αιτία για την έλλειψη πιστωτικών διευκολύνσεων είναι ο ισχυρισμός ότι υπάρχουν «αποδεκτοί κίνδυνοι» και εφικτές «επενδύσεις σε ίδια κεφάλαια» σε προβληματικές κοινότητες που αφορούν χρηματικά ποσά τα οποία είναι πολύ μικρά για την καθεμρωμένη τραπεζική κοινότητα.

Ακόμη και οι «μικρές» εμπορικές τράπεζες χειρίζονται συνήθως αξίες ενεργητικού και παθητικού που είναι πολύ μεγαλύτερες από εκείνες που συνήθως δημιουργούνται στις κοινότητες που αποτελούνται από άτομα με χαμηλό εισόδημα. Υπάρχουν έξι αναγνωρίσιμες τραπεζικές λειτουργίες:

1. σύστημα πληρωμών για την εξαργύρωση επιταγών και εκκαθάρισης, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες

2. αξιόπιστα αποθετήρια για τις οικονομίες των ανθρώπων

3. στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά χρέη και φοιτητικά δάνεια

4. εμπορικές τραπεζικές υπηρεσίες για δάνεια, υπηρεσίες μισθοδοσίας και συμβουλευτικές υπηρεσίες

5. επενδυτικές τραπεζικές υπηρεσίες για τον καθορισμό της διάρθρωσης παθητικού για τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης

6. διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και συμβουλές για τα νοικοκυριά.

Αυτή η λίστα δεν υπονοεί ότι κάθε τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα πρέπει να εκτελεί όλες αυτές τις λειτουργίες. Το επιχείρημα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης είναι ότι μία ή περισσότερες από τις παραπάνω λειτουργίες δεν πραγματοποιούνται επαρκώς από τα υπάρχοντα ιδρύματα για συγκεκριμένα τμήματα του πληθυσμού: πολίτες με χαμηλό εισόδημα, μειονότητες σε υποβαθμισμένα κέντρα και πόλεις, και επιχειρηματίες που αναζητούν μια μέση χρηματοδότηση για τις μικρές επιχειρήσεις. Επιπλέον, αυτή η ανησυχητική κατάσταση έχει επιδεινωθεί εξαιτίας μιας ποικιλίας προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα τελευταία χρόνια.

Όλα εξαρτώνται από τα κέρδη των χρηματοδοτούμενων έργων

ΤΙΣ δεκαετίες του 1980 και του 1990 παρατηρήθηκε μείωση του αριθμού των ανεξάρτητων ιδρυμάτων χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις καθώς και μια αλλαγή στην κατανομή του μεγέθους των τραπεζών και των αποταμιευτικών ιδρυμάτων υπέρ των μεγαλύτερων τραπεζών. Για τις τράπεζες είναι τώρα όλο και πιο ασύμφορη η εξυπηρέτηση πολλών τμημάτων του πληθυσμού, και ιδίως των μικρότερων επιχειρήσεων. Η πρόταση μας θα αυξήσει την παροχή βραχυπρόθεσμης πίστωσης προς τις μικρές επιχειρήσεις.

Ένας στόχος των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης θα πρέπει να είναι η αναζήτηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που υπόσχονται ότι θα είναι κερδοφόρες αλλά δεν χρηματοδοτούνται λόγω του μικρού μεγέθους τους, της επικινδυνότητας που θεωρείται ότι εμπεριέχουν, ή της «απειρίας» της υποψήφιας διαχείρισης.

Η θεωρία και τα αποδεικτικά στοιχεία δείχνουν ότι οι εμπορικές τράπεζες είναι απρόθυμες να χορηγήσουν δάνεια σε επιχειρήσεις που δεν έχουν ήδη δημιουργήσει στενές σχέσεις με τις εν λόγω τράπεζες. Έτσι, οι επιχειρήσεις στις οποίες δεν έγινε αποδεκτή η αίτησή τους για πρόσβαση σε πίστωση λόγω ενδεχόμενης απειράς δυσκολεύονται να δημιουργήσουν τους απαιτούμενες δεσμούς με τις τράπεζες.

Το πρόβλημα αυτό επιδεινώνεται όταν οι επιχειρήσεις είναι μικρές και, ως εκ τούτου, δεν διαθέτουν αγοραία ισχύ.

Ο στόχος μιας τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης είναι να είναι κερδοφόρα. Η επιτυχία της θα εξαρτάται από το πόσο κερδοφόρα θα είναι τα επιχειρηματικά έργα που χρηματοδοτεί, οπότε αυτό υπαγορεύει στενή επίβλεψη των πελατών της.

Αρχικά μπορεί να υπάρξει στήριξη στην ίδρυση των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης από κυβερνητικά κονδύλια, αλλά η κρατική επένδυση στο σύστημα τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης θα πρέπει να θεωρηθεί ως επένδυση κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Έτσι, αν το Κογκρέσο δώσει εντολή για επιδοτούμενη χρηματοδότηση προς αυτές τις τράπεζες, το Κογκρέσο θα πρέπει να υπολογίσει στον προϋπολογισμό το αναμενόμενο κόστος αυτής της δαπάνης ως επιδότηση στην προσπάθεια της εγκαθίδρυσης των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης.

Η κεφαλαιακή ανάπτυξη της χώρας γενικότερα και των υποβαθμισμένων περιοχών ιδίως απαιτεί ένα ευρύ φάσμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προκειμένου να αυξηθεί η πραγματική ζήτηση και να αναζωογονηθούν οι περιφερειακές οικονομίες και η εθνική οικονομία. Με άλλα λόγια, «η κεφαλαιακή ανάπτυξη» είναι το κύριο μέλημα, αλλά αυτό δεν σημαίνει απλά και μόνο χρηματοδότηση επενδύσεων. Ολόκληρη η κοινότητα χρειάζεται χρηματοοικονομική μεταρρύθμιση κι αυτό περιλαμβάνει την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών, των μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, του διανικού εμπορίου και όλων των επιπέδων του κυβερνητικού τομέα. Η πρόταση για τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα καλύψει τα περισσότερα από αυτά τα ζητήματα και θα αγνοήσει τη χρηματοδότηση των μεγάλων επιχειρήσεων και των ομοσπονδιακών και πολιτειακών κυβερνήσεων.

Ωστόσο, πρέπει να τονίσουμε ότι η πρόταση για τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης δεν μπορεί να θεωρηθεί από μόνη της ως πανάκεια όλων των προβλημάτων που ταλαιπωρούν τις υποβαθμισμένες κοινότητες.

Σημείο εκκίνησης

ΤΑ υπάρχοντα πρότυπα των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης παρέχουν ένα χρήσιμο σημείο εκκίνησης για την ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής. Ωστόσο, πιστεύουμε ότι υπάρχουν σημαντικά προβλήματα με τις υπάρχουσες τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης (και με τις προτάσεις που βασίζονται σε αυτές). Ως εκ τούτου, δεν συνιστούμε να εφαρμοστούν αυτά τα πρότυπα ως μέρος μιας εθνικής στρατηγικής χωρίς τροποποίηση. Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης έχουν αποδειχθεί επιτυχημένες όταν έχουν τη δυνατότητα να προσελκύουν καταθέσεις έξω από την κοινότητα ενώ χρησιμοποιούν τα κεφάλαια για στεγαστικά δάνεια.

Shorebank Corporation: Ένα επιτυχημένο μοντέλο

Η ΠΙΟ επιτυχημένη τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης, και η παλαιότερη, είναι η Shorebank Corporation του Σικάγο, μια εταιρία χαρτοφυλακίου που περιλαμβάνει μια τράπεζα, μια εταιρία ανάπτυξης ακινήτων, μια μικρή εταιρία επιχειρηματικών κεφαλαίων, καθώς και το Neighborhood Institute, το οποίο, ανάμεσα στις υπηρεσίες που παρέχει για οικιστική ανάπτυξη σε περιοχές που κατοικούν άτομα με χαμηλό εισόδημα, προσφέρει μορφωτικά προγράμματα και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Από την πλευρά του ενεργητικού, η μεγαλύτερη επιτυχία της καρπώνεται από τον τομέα των στεγαστικών δανείων. Τα δάνεια αυτά χορηγούνται συνήθως με την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει ανακαίνιση των κατοικιών. Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων της Shorebank ήταν 0,46% το 1990 και 0,67% το 1991. Το κλειδί της επιτυχίας της ήταν οι κατοικίες. Όπως αναγνώρισε ο Ronald Grzywinski της Shorebank, «η κύρια μικρή επιχειρηματική δραστηριότητα της Shorebank είναι απλά στον τομέα της στέγασης».

Δεν είναι αρκετά επικερδής ώστε να πείσει επιχειρηματίες να τη μιμηθούν

Η άλλη τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης που συνήθως αναφέρεται ως πιθανό πρότυπο είναι η Southern Development Bancorporation, μητρική της Elk Horn Bank & Trust Company στο Αρκάνσας. Χρησιμοποιεί μια θυγατρική που ονομάζεται Good Faith Fund, η οποία χορηγεί δάνεια από 500 δολάρια έως μερικές χιλιάδες δολάρια σε άτομα με χαμηλό εισόδημα που προσπαθούν να βάλουν μπρος μια επιχείρηση. Οι δραστηριότητες χορήγησης δανείων σε μικρές επιχειρήσεις είχαν λιγότερη επιτυχία καθώς και οι προσπάθειες για την παροχή υπηρεσιών αναφορικά με καταθέσεις ταμιευτηρίου και λογαριασμό επιταγών για τους κατοίκους της κοινότητας.

Από την πλευρά του παθητικού του ισολογισμού, η πιο σημαντική καινοτομία της Shorebank είναι τα λεγόμενα Development Deposits, κεφάλαια που συγκεντρώθηκαν έξω από την κοινότητα από φορείς και άτομα που ασπάζονται τους στόχους της εταιρίας. Επί του παρόντος, τα πιστοποιητικά για τα Development Deposits αναλογούν περίπου στο ήμισυ της καταθετικής βάσης της Shorebank.

Ορισμένοι καταθέτες δέχονται επιτόκιο χαμηλότερο από αυτό της αγοράς για να ενισχύσουν με αυτόν τον τρόπο το έργο της Shorebank, αλλά γενικά οι καταθέσεις προσφέρουν επιτόκια ανάλογα με αυτά της αγοράς.

Τα πιστοποιητικά καταθέσεων για αποκατάσταση, τα οποία συνήθως πληρώνουν 200 μονάδες βάσης χαμηλότερα από τα επιτόκια της αγοράς, συγκροτούν το 4,1% των καταθέσεων της Shorebank. Έτσι, οι τράπεζες επιδοτούνται σε κάποιο βαθμό από φιλάνθρωπους και ανθρώπους με κοινωνική συνείδηση που είναι πρόθυμοι να δεχθούν ένα χαμηλότερο ποσοστό απόδοσης για τα χρήματά τους σε αντάλλαγμα για κάτι που θεωρούν σημαντική συνεισφορά στην κοινωνία. Αυτή η δομή ενεργητικού /παθητικού, η οποία φέρει επίσης ομοσπονδιακή ασφάλιση των καταθέσεων, έχει αποδειχθεί το κλειδί της επιτυχίας για την εταιρία.

Η κύρια αδυναμία της Shorebank είναι ότι, παρ' όλο που καλύπτει τα έξοδά της, δεν είναι αρκετά επικερδής ώστε να πείσει άλλους επιχειρηματίες με κεφάλαια να μιμηθούν την επιτυχία της. Οι αποδόσεις στους επενδυτές της είναι χαμηλότερες από τον μέσο όρο για μια τράπεζα του μεγέθους της. Έτσι, η περίπτωση της Shorebank δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως πρότυπο για ένα εθνικό σύστημα τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης.

Πιθανά προβλήματα εθνικής στρατηγικής

ΤΑ πλεονεκτήματα των υφιστάμενων τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης μπορεί να αποδειχθούν αδυναμίες εάν η τρέχουσα πολιτική εφαρμοστεί στο πλαίσιο μιας εθνικής στρατηγικής. Η προσέλκυση κεφαλαίων έξω από την κοινότητα είναι σημαντική για ορισμένες τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης, αλλά το να δημιουργηθεί μια ομάδα τραπεζών σε εθνικό επίπεδο και στη συνέχεια να προσδοκούμε ότι θα ανταγωνίζονται μεταξύ τους για κεφάλαια από ένα «κοινωνικά ευσυνείδητο» κοινό θα είναι αυτοκαταστροφικό. Δεν αποτελεί βιώσιμη μακροχρόνια στρατηγική κίνηση, ως εθνική πολιτική, η μεταφορά «κοινωνικά ευσυνείδητων» κεφαλαίων από τη Νέα Υόρκη, για παράδειγμα, στην αγροτική Αλαμάμα (ή το αντίστροφο). Μια εθνική πολιτική θα πρέπει να ενθαρρύνει τις τοπικές αγορές για τις υποχρεώσεις των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης όπως ακριβώς ενθαρρύνει τις τοπικές αγορές για το ενεργητικό των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Αυτό θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι οι τοπικοί καταναλωτές λαμβάνουν το ευρύ φάσμα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που απαιτούνται για την ενθάρρυνση της κεφαλαιακής ανάπτυξης της κοινότητας, ιδίως των πιστωτικών υπηρεσιών και τις υπηρεσίες συναλλαγών. Οι τράπεζες ενός εθνικού συστήματος τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης δεν μπορούν να βασίζονται σε τοπικά βραχυπρόθεσμα δάνεια ως το κύριο ενεργητικό, ενώ οι πρωτογενείς υποχρεώσεις είναι εξωτερικά αμοιβαία κεφάλαια διότι αυτό αγνοεί τις λειτουργίες πληρωμών και αποταμίευσης της τοπικής κοινότητας.

Μια βασική πτυχή της Shorebank είναι ότι, όταν προκοπιζόβρθηκε, η περιοχή που βρίσκεται αποτελείτο στη μεγάλη πλειοψηφία της από νοικοκυριά της μεσαίας και της εργατικής τάξης. Οι διαχειριστές των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης δεν ισχυρίζονται ότι το μοντέλο τους θα μπορούσε να λειτουργήσει στις πλέον υποβαθμισμένες περιοχές. Μια στρατηγική συνεπώς που θα βασίζεται στα υπάρχοντα πρότυπα θα παραμελούσε εκείνους που βρίσκονται στο χαμηλότερο μέρος της οικονομικής πυραμίδας και οι οποίοι είναι προφανώς αυτοί που χρειάζονται τη μεγαλύτερη βοήθεια. Η εξάρτηση από εξωτερικούς πόρους αγνοεί την αναγκαία παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε τοπικούς καταναλωτές. Για το λόγο αυτό πιστεύουμε ότι η τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα πρέπει να περιορίζεται στην παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην κοινότητα.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι ότι οι υφιστάμενες τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης, επειδή είναι μοναδικές στις υπηρεσίες που προσφέρουν στις κοινότητες τις οποίες λειτουργούν, δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο πρόβλημα ανταγωνισμού. Όταν βιώνουν ανταγωνισμό δείχνουν ότι μπορούν να αντεπεξέλθουν στην πρόκληση, ειδικά στον τομέα των στεγαστικών δανείων. Η Shorebank ανακάλυψε ότι η δημιουργία του δανειακού της προγράμματος για αποκατάσταση δημιούργησε ζήτηση σε άλλες τράπεζες, με τους πελάτες τους να ζητούν επίσης την παροχή παρόμοιων δανείων. Αυτό είναι ένα παράδειγμα της λειτουργίας της αγοράς προς όφελος τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών. Ωστόσο, σε ένα εθνικό σύστημα, οι υφισάμενες τράπεζες (υπό την πίεση του ανταγωνισμού) μπορεί να αντιδράσουν και να προκαλέσουν έντονο ανταγωνισμό στις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης.

Επειδή οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης δεν σκοπεύουν να μεταταραούν σε προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας αλλά να παρέχουν υπηρεσίες στους καταϊούς της κοινότητας, θα πρέπει να πληρούν τις μακροπρόθεσμες δοκιμασίες της αγοράς σχετικά με την κερδοφορία. Πέρα από τη σκοπιά των υπηρεσιών, οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα βελτιώσουν την ευημερία των πολιτών μας δημιουργώντας νέες επιχειρήσεις και αυξάνοντας την απασχόληση. Η βασική υπόθεση στην οποία βασίζεται η ιδέα της τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης είναι ότι όλες οι περιοχές της χώρας χρειάζονται τράπεζες που έχουν σαφή προσανατολισμό προς τις μικρές τραπεζικές διεργασίες; κοινοκυριά που διαθέτουν μικρή περιουσιακή αξία, μικρούς συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς, μικρούς λογαριασμούς συναλλαγών, και επιχειρήσεις που χρειάζονται χρηματοδότηση σε αξία χιλιάδων αντί εκατομμυρίων ή δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Η βασική προϋπόθεση είναι ότι όλες οι περιοχές της χώρας χρειάζονται τράπεζες που έχουν σαφή προσανατολισμό προς τις μικρές τραπεζικές διεργασίες

Η πρόταση μας αποκλίνει από τα υπάρχοντα παραδείγματα τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης, καθώς και από άλλες προτάσεις, ιοντίζοντας την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός δίκαιου συστήματος πληρωμών για τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα του πληθυσμού, τα οποία γενικώς δεν έχουν πρόσβαση σε λογαριασμό επιταγών ή σε πιστωτικές κάρτες. Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε αυτή τη λειτουργία των τραπεζών. Άλλοι έχουν υποστηρίξει ότι οι εμπορικές τράπεζες θα πρέπει να είναι υποχρεωμένες να παρέχουν «ειδικούς λογαριασμούς για τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα». Θεωρούμε ότι αυτό αποτελεί ένα περιπτό κόστος που οι εμπορικές τράπεζες δύσκολα μπορεί να επωμισθούν την παρούσα στιγμή.

Είναι επίσης κατανοητό ότι η ανάγκη της ένταξης των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων στο τραπεζικό σύστημα δεν μπορεί να επιβαρύνει τα συγκεκριμένα άτομα με υπερβολικά τέλη εξαιτίας των ειδικών υπηρεσιών που θα τους προσφέρουν οι τράπεζες. Για παράδειγμα, το σημερινό σύστημα τραπεζικού λογαριασμού με επιταγές είναι πολύ κοστοβόρο για τις εμπορικές τράπεζες για να μπορούν να παρέχουν τέτοιου είδους υπηρεσίες σε άτομα με χαμηλό εισόδημα, και ως εκ τούτου δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για ένα καθολικό σύστημα πληρωμών διαθέσιμο προς όλους. Όμως, ένα σύστημα τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης μπορεί να σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο που να ενσωματωθεί το κέρδος στο πακέτο των υπηρεσιών που θα παρέχεται προς την κοινότητα.

Προσδοκούμε ότι μια πλήρως χρηματοδοτούμενη και ώριμη τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα προσφέρει πολλές από τις έξι τραπεζικές λειτουργίες που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Ωστόσο, αυτές οι λειτουργίες μπορεί να υλοποιηθούν σε φάσεις. Στην αρχική φάση θα πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής: το σύστημα πληρωμών, αξιόπιστα προγράμματα αποταμίευσης, βραχυπρόθεσμα εμπορικά δάνεια, ενυπόθηκα δάνεια και φοιτητικά δάνεια. Οι επενδυτικού είδους τραπεζικές υπηρεσίες και η διαχείριση στοιχείων ενεργητικού και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες για τα νοικοκυριά θα μπορούσαν να προστεθούν αργότερα. Αν το όλο εγχείρημα (το οποίο ξεκινά με 100 τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης) αποδειχθεί επιτυχές, αναμένουμε τη δημιουργία ενός εθνικού συστήματος τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης που θα μπορούσε να παρέχει και τις έξι τραπεζικές λειτουργίες σε επιλεγμένες κοινότητες (καθώς η κάθε τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα βρίσκει το κατάλληλο πρότύπο για την αγορά της).

Η τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα πρέπει να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις τοπικές αγορές για τις υποχρεώσεις της – αυτή είναι η εγγενής αντιπαράθεση με την παροχή των μικρών εμπορικών δανείων. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις υπάρχουσες τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης, οι οποίες βασίζονται για κεφάλαια έξω από τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται. Πρώτον, η εξάρτηση σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης έρχεται σε σύγκρουση με το στόχο της ένταξης του πληθυσμού των υποβαθμισμένων περιοχών στο τραπεζικό σύστημα. Δεύτερον, υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι η εξάρτηση στην εξωτερική χρηματοδότηση μπορεί να συνέβαλε στην κρίση των αποταμιευτικών και δανειοδοτικών ιδρυμάτων. Θα πρέπει λοιπόν να καθοριστεί ένα ανώτατο όριο εξωτερικών πόρων. Αυτό θα συμβάλει στη διασφάλιση ότι οι τοπικοί καταναλωτές λαμβάνουν το ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που απαιτούνται για την ενθάρρυνση της κεφαλαιακής ανάπτυξης της κοινότητας.

Οι υποβαθμισμένες περιοχές είναι μεγάλες πηγές κεφαλαίων (συνταξιοδοτικές επιταγές, πληρωμές κοινωνικής πρόνοιας, κέρδη, ιδιωτικές συντάξεις και ούτω καθεξής), αλλά αυτά τα κεφάλαια καταλήγουν στις μεγάλες τράπεζες που τα χρησιμοποιούν αλλού.

Τόσο τα περιουσιακά στοιχεία όσο και οι υποχρεώσεις των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης θα πρέπει να περιορίζονται σε περιφερειακό επίπεδο. Δεν θα πρέπει να επιτρέπεται στις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης να διατηρούν πάνω από το 10% των περιουσιακών τους στοιχείων σε μορφή υποχρεώσεων που προέρχονται εκτός της κοινότητας. Οι υποχρεώσεις αυτές θα αποτελούνται κυρίως από κρατικά ομόλογα.

Οι υποχρεώσεις της τοπικής κυβέρνησης θα αποτελούν επίσης μέρος του χαρτοφυλακίου των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Το αποτέλεσμα θα είναι ένας μηχανισμός που θα παρέχει μια πηγή χρηματοδότησης για την τοπική κοινωνία.

Το δεύτερο μέρος στο φύλλο της Τρίτης

Η ΕΞΠΡΕΣ δημοσιεύει το β΄ μέρος σχεδίου που είχε εκπονηθεί στις ΗΠΑ για την αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων

Η σύσταση εθνικού συστήματος τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης μπορεί να αποτελέσει μια σοβαρή διέξοδο

Εισαγωγή και επιμέλεια **Χ.Ι. Πολυχρονίου**

Των **Hyman P. Minsky, Δημήτρη Β. Παπαδημητρίου, Ronnie J. Phillips και L. Randall Wray**

ΠΡΙΝ από ακριβώς 20 χρόνια μια ομάδα ερευνητών από το Levy Economics Institute, με επικεφαλής τον αείμνηστο Χάιμαν Μίνσκι, ανέπτυξε ένα σχέδιο για τη δημιουργία ενός εθνικού συστήματος τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Η ανάγκη για ένα τέτοιο μέτρο αποτελούσε αντανάκλαση της πρότασης που είχαν κάνει τότε ο Μπιλ Κλίντον και ο Αλ Γκορ για τη δημιουργία ενός δικτύου 100 τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης με στόχο την αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων στις ΗΠΑ. Η μελέτη δημοσιεύθηκε ως Κείμενο Δημόσιας Πολιτικής από το Levy Economics Institute το 1993. Στο πλαίσιο της βαθιάς οικονομικής και αναπτυξιακής κρίσης που βιώνει η Ελλάδα εδώ και τουλάχιστον μια πενταετία, και η οποία παρατείνεται και εμβαθύνεται λόγω των μνημονίων, η ανάπτυξη ενός δικτύου τραπεζών με στόχο την κοινοτική ανάπτυξη έχει αποκτήσει ιδιαίτερη σπουδαιότητα και οι χαράκτες πολιτικής στην Ελλάδα θα έπρεπε να εξετάσουν σοβαρά αυτή την πρόταση. Για το λόγο αυτό, το Levy Institute προχώρησε στη μετάφραση της συγκεκριμένης μελέτης στα ελληνικά, ένα σημαντικό μέρος της οποίας δημοσιεύει (σήμερα το β' μέρος) η ΕΞΠΡΕΣ. Βεβαίως, η πρόταση για τη δημιουργία ενός δικτύου τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης στην Ελλάδα θα πρέπει να προσαρμοστεί με βάση τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες που επικρατούν στη χώρα, χωρίς αυτό να μειώνει ωστόσο το σκεπτικό για την ανάγκη ενός συμπληρωματικού τραπεζικού συστήματος σε μια εποχή βαθιάς οικονομική συρρίκνωσης και κοινωνικής εξαθλίωσης και αβέβαιου μέλλοντος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Δημιουργία ομοσπονδιακού ιδρύματος με εποπτικό ρόλο

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ, η ρύθμιση και η εποπτεία των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης μπορούν να πραγματοποιηθούν αποτελεσματικά με τη δημιουργία μιας ομοσπονδιακής τράπεζας για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης. Η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα είναι η κεντρική τράπεζα, η ανταποκρίτρια τράπεζα, η σύνδεση με τις χρηματοπιστωτικές αγορές, καθώς και η εποπτική αρχή για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης. Μπορεί επίσης να παρέχει υπηρεσίες εκκαθάρισης. Θα παρέχει έως και το 50% του μετοχικού κεφαλαίου για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης και, ως επενδυτής, θα έχει πρόσβαση στα βιβλία αυτών των τραπεζών. Η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα έχει επίσης την ευθύνη για την επιβλέψη της ανάπτυξης του προσωπικού των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Αυτό θα συμπεριλαμβάνει την κατάρτιση του προσωπικού, τον έλεγχο των ικανοτήτων του, την παροχή πληροφοριών κοκ. Η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα βρίσκεται εκεί όπου διατηρούν τα σποθεματικά τους και τις λειτουργικές τους καταθέσεις οι κοινοτικές τράπεζες. Θα είναι η ανταποκρίτρια τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης, πράγμα που σημαίνει δηλαδή ότι η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα βοηθά με τη χρηματοδότηση θέσεων σε στοιχεία ενεργητικού και, σε ορισμένες περιπτώσεις, θα λαμβάνει μερίδιο από δοκιμές που διαγνώνθηκαν από τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης. Οι «επιταγές» που η κοινοτική τράπεζα θα διαθέτει στους κατόχους των καταθέσεων ταμευτηρίου μπορεί να έχουν κάλυψη από την ομοσπονδιακή τράπεζα. Όταν οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης προχωρήσουν σε δραστηριότητες που αφορούν ενυπόθηκα δάνεια, η ομοσπονδιακή τράπεζα θα είναι ο οργανισμός που θα τιτλοποιεί αυτά τα εργαλεία.

Θα είναι ο οργανισμός που θα τιτλοποιεί ενυπόθηκα δάνεια

Η ομοσπονδιακή τράπεζα θα είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία και τη διατήρηση των προτύπων «underwriting» για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης. Θα έχει την ευθύνη κατάρτισης για τις κοινοτικές τράπεζες και θα είναι ο σύνδεσμος με τον οποίο θα εισήγονται στις χρηματοπιστωτικές αγορές οι υποθήκες που δρομολογήθηκαν από τις κοινοτικές τράπεζες. Οι εποπτικές λειτουργίες της ομοσπονδιακής τράπεζας θα ρέουν δικαίως από τη θέση της ως ιδιοκτήτης. Η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα πρέπει να ξεκινήσει με μια αρχική επένδυση της τάξης του ενός (1) δισ. δολαρίων από το Κογκρέσο, το οποίο θα μπορούσε να αυξηθεί σε πέντε (5) δισ. δολάρια αν χρειαστεί. Η ομοσπονδιακή τράπεζα θα αναφέρεται στο Κογκρέσο. Οι διευθυντές της και ο διευθύνων σύμβουλός της θα διορίζονται από τον πρόεδρο και ο διορισμός τους θα επικυρώνεται από τη Γερουσία. Θα έχει αρχική δυνατότητα να δανειστεί από την αγορά έως και δύο φορές το ύψος της επένδυσης της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Η τράπεζα έχει ακεδοσπεί να είναι κερδοφόρα μετά τη λήξη της περιόδου εκκίνησης. Για τους σκοπούς της εκκαθάρισης, η τράπεζα αυτή θα γίνει μέλος του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος των ΗΠΑ, αν και ορισμένες υπηρεσίες εκκαθάρισης μπορεί να παρέχονται από την ίδια την ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης. Η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα συνεισφέρει για κάθε τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης ανάλογο ποσό ιδιωτικών επενδύσεων που διαθέτει κάθε μία από τις τράπεζες, δηλαδή 10 εκατομμύρια δολάρια σε κάθε τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης. Επειδή η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης είναι σημαντικός επενδυτής σε κάθε τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης, θα έχει εκπροσώπηση σε κάθε συμβούλιο και, ως συν-επενδυτής θα έχει αυτομάτως το δικαίωμα να επιθεωρεί τα βιβλία των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Τέλος, αν είναι απαραίτητο, η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα έχει πρόσβαση στο παράθυρο έκπτωσης του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος για την απόκτηση σποθεμάτων που απαιτούνται για την εκκαθάριση ελέγκοα μεταξύ του συστήματος των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης και του εμπορικού τραπεζικού συστήματος. Με λίγα λόγια, η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα συνδυάζει τις λειτουργίες μιας κεντρικής τράπεζας, μιας ανταποκρίτριας τράπεζας και ενός επενδυτή για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης.

Το σύστημα για τις πληρωμές και οι ασφαλείς αποταμιεύσεις

Κάθε σύστημα πληρωμών περιλαμβάνει τη χρήση πόρων και, ως εκ τούτου, συνεπάγεται κόστος στη λειτουργία του συστήματος πληρωμών. Τα έξοδα αυτά πρέπει να αναλαμβάνονται από κάποιο τομέα της οικονομίας. Η πρόσβαση σε ένα σύστημα πληρωμών μπορεί να απαιτεί την ικανότητα πληρωμής για τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται. Το σύστημα πληρωμών έχει εξελιχθεί σε μια δομή με τρία μέρη: (α) καταθέσεις για επιταγές, (β) χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες, (γ) χαρτονομίσματα και κέρματα. Το σύστημα πληρωμών με καταθέσεις για επιταγές κοστίζει και είναι σχετικά αναποτελεσματικό.

Το κόστος λειτουργίας του συστήματος επιταγών αναλαμβάνεται με διάφορους τρόπους. Η μη πλήρης εκκαθάριση, όπου κάποιος που καταθέτει ή εξαργυρώνει μια επιταγή λαμβάνει ένα ποσό μικρότερο από την ονομαστική αξία της επιταγής, ήταν κοινή πρακτική για τις επιταγές από άλλες περιοχές πριν από την περίοδο της Μεγάλης Ύφεσης. Τα τελευταία χρόνια, το κόστος του συστήματος επιταγών αναλαμβάνεται από τη διαφορά μεταξύ του τόκου που καταβάλλεται στις καταθέσεις και του τόκου που αποκομίζεται από το ενεργητικό των τραπεζών, όπου η πρόσβαση στο σύστημα χωρίς ρητά έξοδα εξαρτάται από το μέγεθος του υπολοίπου των καταθέσεων. Επιπλέον, το Ομοσπονδιακό Αποθεματικό ασκεί μια υπηρεσία εκκαθάρισης επιταγών, η οποία στην πραγματικότητα επιδοτεί το σύστημα επιταγών. Με τα χρόνια, η διείσδυση του συστήματος επιταγών διευρύνθηκε, ειδικά αφότου οι αποταμιευτικοί και δανειοδοτικοί συνεταιρισμοί και οι άλλες ποικιλίες αποταμιευτικών τραπεζών άρχισαν να προσφέρουν καταθέσεις με επιταγές (αν και η κάλυψη και η πρόσβαση δεν ήταν ποτέ καθολική).

Οι εμπορικές τράπεζες περιορίζουν την πρόσβαση σε λογαριασμό επιταγών θέτοντας υψηλότερα επίπεδα υπολοίπου, προσφέροντας ελάχιστες σχέσεις με τους πελάτες, και επιβαρύνοντας τη δραστηριότητα των συγκεκριμένων λογαριασμών με χρεώσεις. Το αποτέλεσμα είναι ότι όλο και μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού δεν κάνουν χρήση του συστήματος επιταγών, και αυτή η τάση της μείωσης της κάλυψης από το σύστημα επιταγών αναμένεται να συνεχιστεί στο μέλλον.

Σε αντίθεση με τις πλέον όλο και πιο φανείς χρεώσεις για τη χρήση επιταγών, το κόστος για τις πιστωτικές κάρτες έχει μια επίσης χρέωση και ένα συγκαλυμμένο κόστος για τον χρήστη. Επιπλέον, από τα τρία συστήματα πληρωμών, μόνο το σύστημα πιστωτικής-χρεωστικής κάρτας είναι ικανό να είναι πλήρως ηλεκτρονικό. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ένα ηλεκτρονικό σύν πλαστικό σύστημα πληρωμών θα αποκτήσει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στο συνολικό σύστημα πληρωμών.

Οι απώλειες που έχουν δεχτεί οι τράπεζες και οι άλλοι εκδότες πιστωτικών καρτών στην πρόσφατη ύφεση έχουν οδηγήσει σε αυστηρότερο έλεγχο με αποτέλεσμα τον περιορισμό της πρόσβασης στον μηχανισμό πληρωμών με πιστωτικές-χρεωστικές κάρτες.

Για πολλές κοινότητες, οι μόνες διαθέσιμες τραπεζικές υπηρεσίες είναι αυτές που εκτελούνται από τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος. Οι ανταλλαγές αυτές αποτελούν «αμοιβή για τραπεζικές υπηρεσίες»: εξαργύρωση επιταγών, εμβάσματα κ.ο.κ. Σε ορισμένες δικαιοδοσίες, τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος μπορούν να δέχονται και επιταγές πρόνοιας και συνταξιοδότησης. Τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος δείχνουν ότι οι χρέωσεις για την πραγματοποίηση της ανταλλαγής μεταξύ νομίσματος και επιταγών μπορεί να κάνει το ίδρυμα κερδοφόρο. Η κατάσταση αυτή περιγράφεται εύστοχα από τον πρόεδρο Κλίντον:

«Ένας ηγέτης της κοινότητας στο Λος Αντζελες μου είπε ότι στο υποβαθμισμένο κέντρο της πόλης υπήρχαν 177 καταστήματα εξαργύρωσης επιταγών στη γειτονιά όπου ξεκίνησαν οι ταρακές και μόνο τριάντα τρεις τράπεζες. Στην περιοχή της Ουάσινγκτον, υπάρχουν πενήντα μεγάλες τράπεζες αλλά μόνο δύο έχουν υποκαταστήματα στην Ανακοστία και καμία από αυτές δεν διαθέτει γραφείο δανεισμού».

Οι δραστηριότητες γύρω από το ανταλλακτήριο συναλλάγματος θα πρέπει να είναι μια μία πτυχή των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Η αναγνώριση από την κυβέρνηση ότι είναι ευθύνη του πληρωτή να πληρώσει τα χρέη του σε χρηματική μορφή που ο παραλήπτης μπορεί να χρησιμοποιήσει συνεπάγεται ότι η κυβέρνηση πρέπει να απορροφήσει τα τέλη που επιβάλλονται στους παραλήπτες των επιταγών για την εξαργύρωση των επιταγών. Αυτό μπορεί να απαιτεί να καταβάλλει η κυβέρνηση το 1% της ονομαστικής αξίας προς τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης που εξαργυρώνουν τις κρατικές επιταγές. Για να μειωθεί το κόστος του συστήματος πληρωμών, οι κρατικές πληρωμές θα μπορούσαν να γίνονται απευθείας στους λογαριασμούς των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης μέσω εμβασμάτων.

Αν οι σημερινές δραστηριότητες γύρω από το ανταλλακτήριο συναλλάγματος είχαν την άδεια να συμπεριλαμβάνουν λογαριασμούς ταμευτηρίου, και αν απαιτείτο να διατηρούνται μόνο βραχυπρόθεσμα κρατικά χρεόγραφα ως περιουσιακά στοιχεία για τους λογαριασμούς αυτούς, στην πραγματικότητα τα ιδρύματα αυτά τότε θα ισοδυναμούσαν με μια «narrow bank». Επειδή τα περιουσιακά τους στοιχεία θα περιορίζονταν σε βραχυπρόθεσμα κρατικά ομόλογα, οι «narrow banks» θα μπορούσαν να έχουν 100% ομοσπονδιακή κρατική εγγύηση για τις καταθέσεις τους ανεξάρτητα από το μέγεθος της κάθε κατάθεσης, χωρίς να πληρώνουν ασφάλιστρα κατάθεσης σε έναν οργανισμό όπως η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφάλισης Καταθέσεων των ΗΠΑ.

Αυτές οι «narrow αποταμιευτικές τράπεζες» θα έλυναν το πρόβλημα της μη πλήρους ανταλλαγής για κάποιους από τους παραλήπτες των κρατικών επιταγών. Η κατάθεση των κρατικών επιταγών σε αυτούς τους λογαριασμούς θα μπορούσε κάλλιστα να γίνεται μέσω ηλεκτρονικής μεταφοράς. Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα προσφέρουν λογαριασμούς ταμευτηρίου που δέχονται αυτόματες καταθέσεις και επιτρέπουν τη δυνατότητα σε περιορισμένο αριθμό αναλήψεων ανά μήνα χωρίς χρέωση. Με αυτό τον τρόπο θα αντισταθμίζονταν η έλλειψη των στοιχειωδών τραπεζικών υπηρεσιών από την οποία πάσχουν τα νοικοκυριά στις φτωχές περιοχές. Επιπλέον, οι αποταμιευτικοί λογαριασμοί θα μπορούσαν να επιτρέψουν έναν περιορισμένο αριθμό πληρωμών μέσω επιταγών έναντι αυτών των καταθέσεων χωρίς χρέωση. Για τις υπόλοιπες πληρωμές με επιταγές θα υπήρχε μια χρέωση υπηρεσιών.

Για την προστασία από τον κίνδυνο επιτοκίου, ίσως είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα ελάχιστο ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου έναντι αυτών των καταθέσεων – ας πούμε της τάξης του 2,5%. Το επιτόκιο που θα πληρώνουν οι τράπεζες θα συμπεριλαμβάνεται στο επιτόκιο του χαρτοφυλακίου: υπολογίζουμε ότι ένα επιτόκιο που κυμαίνεται από 0,5% έως 0,75% θα καθιστούσε τις αποταμιεύσεις κερδοφόρα διαδικασία.

Οι διασπάσεις των δραστηριοτήτων αποταμίευσης και εξαργύρωσης επιταγών των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης καλύπτουν τις υπηρεσίες που έχουν ανάγκη τα φτωχότερα νοικοκυριά και που είναι φυσικά ο λόγος για τον οποίο σχεδιάστηκαν αυτές οι τράπεζες. Οι πολίτες με χαμηλό εισόδημα θα ενσωματωθούν στο τραπεζικό σύστημα και αυτό θα είναι το πρώτο σημείο επαφής με ένα τμήμα του πληθυσμού για το οποίο θέλουμε να ενθαρρύνουμε τη... φειδωλότητα.

Χρηματοδότηση στέγασης και καταναλωτικό χρέος

ΟΙ τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα λειτουργούν ως δημιουργοί ενυπόθηκης πίστης εντός της κοινότητάς τους. Δεν θα συμμετάσχουν σε κατασκευαστικά δάνεια μέσω αυτής της υπηρεσίας.

Τα στεγαστικά δάνεια θα αφορούν καταοικίες και εμπορική ιδιοκτησία μικρού επιπέδου.

Σε πολλές περιπτώσεις, τα στεγαστικά δάνεια θα περιλαμβάνουν όρους για την αποκατάσταση της ιδιοκτησίας των κατοικιών. Οι υποθήκες θα χρηματοδοτούνται από μακροπρόθεσμα πιστοποιητικά καταθέσεων, μέσω της εμπορικής θυγατρικής τράπεζας της τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης, αλλά με την περαιτέρω ανάπτυξη των τραπεζών θα μπορεί να καταστεί δυνατή η τιτλοποίηση των στεγαστικών δανείων μέσω τρόπων που θα αναπτύξει η ομοσπονδιακή τράπεζα των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης.

Οι τρόποι καταναλωτικών δανείων που είναι διαθέσιμοι σε ευπαρούσες κοινωνίες δεν είναι διαθέσιμοι στις κοινότητες που θα λειτουργήσουν οι αναπτυξιακές τράπεζες.

Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα είναι σε θέση να προσφέρουν πιστωτικές κάρτες σε όσους έχουν δημιουργήσει λογαριασμό ταμευτηρίου. Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης μπορεί να παρέχουν φοιτητικά δάνεια και άλλα δάνεια για επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Ανάπτυξη των ειδικών γνώσεων για συνεργαζόμενες επιχειρήσεις όσον αφορά τον επενδυτικό τομέα

ΟΠΩΣ αναφέρθηκε στη συζήτηση σχετικά με τις εμπορικές τράπεζες, οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα διαπιστώσουν, όπως είναι φυσικό, ότι υπάρχουν επενδυτικές τραπεζικές δραστηριότητες που απαιτούνται από τους πελάτες τους. Συγκεκριμένα, μια επιτυχημένη επιχείρηση μπορεί να έχει ανάγκη ταχύτερη αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου από 0,11 επιτρέπεται από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μέσω των αδιανέμητων κερδών. Οι περιορισμοί του Νόμου Glass-Steagall δεν θα ισχύουν για αυτές τις τράπεζες διότι δεν υπάρχει εφικτή εναλλακτική λύση για μια τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης να μπορεί να αυξήσει τα ποσοστά της εσφορές ιδίων κεφαλαίων που προτάσσονται. Η κρατική αξία οποιασδήποτε υποχρέωσης αναλάβει μια τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα είναι χαμηλότερη από αυτή της ελάχιστης αξίας των προσημειώσεων από τους τραπεζίτες επενδύσεων.

Ακόμα και οι φτωχότερες περιοχές δεν συγκροτούν στο σύνολό τους μια πλήρως οικονομικά κατεστραμμένη κοινότητα

Οι επενδυτικές τραπεζικές δραστηριότητες αποτελούνται από «underwriting» και τη λήψη θέσεων στις υποχρεώσεις ιδίων κεφαλαίων και ομολόγων των πελατών. Η λήψη θέσεων μπορεί να είναι μέσω ενός ταμείου κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου στο οποίο συμμετέχει η τράπεζα μαζί με άλλους επενδυτές. Αν και οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα επικεντρώνονται συνήθως στις φτωχές περιοχές μας πόλης, υπάρχουν τοπικές επιχειρήσεις (στον τομέα των υπηρεσιών και της μεταποίησης) των οποίων οι διευθυντές γνωρίζουν την κοινότητα και διαθέτουν και επενδυτικά κεφάλαια. Ακόμη και οι φτωχότερες περιοχές των πόλεών μας δεν συγκροτούν κοινότητες που είναι στο σύνολό τους πάμφτωχες. Η χώρα μας έχει μια μακρά ιστορία επιτυχίας με τις αποκαλούμενες «τράπεζες των μεταναστών», οι οποίες εξυπηρετούν τις εθνοτικές περιοχές και βοηθούν στη μετατροπή τους από χαμηλού εισοδήματος σε μεσαίου εισοδήματος κοινότητες.

Μια πτυχή της επενδυτικής θυγατρικής της τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης θα είναι η ανάπτυξη των ειδικών γνώσεων που απαιτούνται για τις επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργάζεται: η επενδυτική θυγατρική θα πρέπει να γνωρίζει καλά τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τις διάφορες μορφές βοήθειας προς τις μικρές επιχειρήσεις (όπως δανειοδοτικά προγράμματα της Διοίκησης Μικρών Επιχειρήσεων και άλλες ομοσπονδιακές, πολιτειακές και τοπικές πρωτοβουλίες).

Η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης, που περιγράψαμε παραπάνω, μπορεί να λάβει και θέσεις στο μετοχικό κεφάλαιο των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να γίνει άμεσα ή μέσω ταμείων επιχειρηματικού κεφαλαίου που θα προωθεί στις αγορές κεφαλαίων.

Οι επενδυτικές τραπεζικές δραστηριότητες των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης και η ομοσπονδιακή τράπεζα για τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης είναι φυσική επέκταση των τραπεζικών δραστηριοτήτων των εν λόγω ιδρυμάτων. Καθώς οι υπεύθυνοι των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης για τη χορήγηση δανείων και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην κοινότητα διερευνούν το τοπίο, όχι μόνο εντοπίζουν και αποκτούν πελάτες για δάνεια, αλλά διαμορφώνουν επίσης δεξιότητες για τον εντοπισμό εκείνων των ατόμων στην κοινότητα που είναι σε θέση να επενδύσουν σε άλλες επιχειρήσεις. Το βασικό αξίωμα της προσέγγισης των τραπεζών κοινοτικής ανάπτυξης είναι ότι ακόμα και οι φτωχότερες περιοχές δεν συγκροτούν στο σύνολό τους μια πλήρως οικονομικά κατεστραμμένη κοινότητα. Υπάρχουν ανθρώπινοι, επιχειρηματικοί και οικονομικοί πόροι που μπορούν να αναπτυχθούν.

Συμβουλευτική

Οι συμβουλές που λαμβάνουν οι άνθρωποι που προέρχονται από τα φτωχότερα τμήματα του πληθυσμού για εναλλακτικές επενδύσεις είναι συνήθως ανεκριβείς και/ή ανεπαρκείς. Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα μπορούσαν να αναπτύξουν μια θυγατρική που θα συμβουλεύει τους πελάτες της. Υπάρχει, ωστόσο, μια πιθανή σύγκρουση συμφερόντων εάν μια τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης παρέχει συμβουλές και πουλά τα δικά της χρέγραφα προς τους πελάτες της.

Ως εκ τούτου, η πρακτική αυτή θα πρέπει να απαγορεύεται. Τα είδη των υπηρεσιών που θα παρέχονται θα πρέπει να περιλαμβάνουν συμβουλές σχετικά με τα συνταξιοδοτικά προγράμματα και άλλους λογαριασμούς τέτοιου είδους.

Η δομή

Μια τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα οργανωθεί ως μια εταιρία χαρτοφυλακίου στη βάση ενός ειδικού νόμου του Κογκρέσου. Η εταιρία χαρτοφυλακίου θα έχει μια ποικιλία δομών. Ένα παράδειγμα είναι:

α. Μια «narrow bank» θα περιλαμβάνει μια αμοιβή για τη λειτουργία της εξαργύρωσης επιταγών και του ταμευτικού βιβλιαρίου. Η «narrow bank» θα είναι σε θέση να προσφέρει πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες στους πελάτες της.

β. Μια εμπορική τράπεζα παρέχει επίσης χρηματοδότηση υποθηκών. Η εμπορική τράπεζα θα διεξάγει τις συνήθεις εμπορικές τραπεζικές δραστηριότητες για τους πελάτες στην περιοχή της. Η χρηματοδότησή της θα γίνει μέσω της παροχής προϊόντων όπως λογαριασμός επιταγών για τις επιχειρήσεις, λογαριασμός επιταγών για τους ιδιώτες, και ταμευτικές καταθέσεις.

γ. Μια επενδυτική τράπεζα αποτελεί βασική θυγατρική της τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης. Η κύρια λειτουργία της είναι να μεσολαβεί σε μια διαδικασία που παρέχει χρηματοδότηση ιδίων κεφαλαίων και μακροπρόθεσμου χρέους στις υφιστάμενες επιχειρήσεις καθώς και στις νέες επιχειρήσεις που θα δημιουργούνται στην κοινότητά της. Μια λειτουργία της επενδυτικής τράπεζας θα είναι να αναλαμβάνει τις δυνατότητες επιχειρηματικών πόρων στην κοινότητα που έχουν ανάγκη από χρηματοδότηση. Μια άλλη λειτουργία θα είναι να ενημερώνει για τις ομοσπονδιακές, πολιτειακές και τοπικές υπηρεσίες και τους νόμους που στοχεύουν στην προώθηση της ανάπτυξης των επιχειρήσεων και να κάνει ανάλυση χρίση τους.

δ. Μια τράπεζα trust δεν θα λειτουργεί μόνο ως διαχειριστής για διάφορες δραστηριότητες (όπως απαιτείται για κάθε ίδρυμα που χειρίζεται συνταξιοδοτικά προγράμματα), αλλά επίσης ως μηχανισμός για χρηματοοικονομικές συμβουλές.

Εμπορικές υπηρεσίες

Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης θα παρέχουν εμπορικές δανειοδοτικές υπηρεσίες προς τους πελάτες τους. Τα δάνεια αυτά θα πρέπει να χρηματοδοτούνται από καταθέσεις όψεως, πιστοποιητικά καταθέσεων, και άλλα είδη καταθετικών προϊόντων που θα έχουν τη συνήθη ασφάλιση των καταθέσεων. Η ανάπτυξη και η παρακίνηση στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, η διάρθρωση των δανείων και η εποπτεία των πιστώσεων είναι τρεις βασικές πτυχές της εμπορικής τραπεζικής δραστηριότητας. Το προσωπικό των τραπεζών για εμπορικές τραπεζικές δραστηριότητες αποτελείται από υπαλλήλους που ασχολούνται με την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και τη δανειοδότηση. Για τις μικρότερες τράπεζες, οι δύο αυτές λειτουργίες μπορούν να συνδυαστούν και το «κλειδί» στον τομέα της ανάπτυξης των επιχειρήσεων μπορεί να είναι τα ίδια τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη.

Οι υπάλληλοι των τραπεζών που είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων είναι ακριβώς αυτό που υποδηλώνει και ο τίτλος τους – πωλητές των υπηρεσιών της τράπεζας προς την επιχειρηματική κοινότητα. Όπως όλοι οι πωλητές, αναλαμβάνουν μια συγκεκριμένη περιοχή. Μια κοινότητα, ακόμη και αν δεν διαθέτει καταλληλες τραπεζικές υπηρεσίες, διαθέτει επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι ευθύνες των υπαλλήλων για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας στην κοινότητα θα περιλαμβάνουν κατ' ανάγκη τις υπάρχουσες επιχειρήσεις, τις ανάγκες των οποίων θα πρέπει να διερευνήσουν. Το ερώτημα του κατάλληλου τρόπου με τον οποίο θα μπορεί η τράπεζα να εξυπηρετήσει τις υπάρχουσες επιχειρήσεις θα πρέπει να είναι στην «αιζένται» των υπαλλήλων που είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην κοινότητα.

Όντας αφιερωμένη στην κοινότητα στην οποία λειτουργούν οι επιχειρήσεις που χρηματοδοτεί, η τράπεζα κοινοτικής ανάπτυξης θα αναπτύξει με την πάροδο του χρόνου μια καλύτερη γνώση των πιθανών επιτυχιών και αποτυχιών στην κοινότητά της από ό,τι διαθέτουν οι υπάλληλοι των μεγάλων παραδοσιακών τραπεζών που βρίσκονται έξω από την κοινότητα.

Η δομή μιας συμφωνίας για χρηματοδότηση είναι αυτή που ορισκοπονείται στο πλαίσιο της σύμβασης: ο πελάτης μιας τράπεζας υπόσκεται να καταβάλει τα χρήματα σε μια μελλοντική ημερομηνία σε αντάλλαγμα για τη χρηματοδότηση που λαμβάνει «τώρα». Η διάρθρωση των δανείων ξεκινά με ένα έντυπο στο οποίο η επιχείρηση θα καταγράφει πώς θα χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια και πώς θα διαμορφωθούν τα κεφάλαια για την αποπληρωμή του δανείου. Ο ρόλος του/της υπαλλήλου με αρμοδιότητα τη χορήγηση των δανείων θα είναι να αξιολογεί σωστά τις δυνατότητες της επιχείρησης που θα λάβει δάνειο. Σε όλες αυτές τις διαπραγματεύσεις, η ικανότητα του απούντος να μπορεί να αποπληρώσει το δάνειο θα είναι καίριο ζήτημα.

Οι υπάλληλοι, υπεύθυνοι για τη χορήγηση δανείων, όχι μόνο αναλαμβάνουν τη διάρθρωση των δανείων, αλλά θα χρειάζεται να παρεμβαίνουν συχνά προκειμένου να διαμορφώσουν μια κατάλληλη δομή για τη διαχείριση της επιχείρησης.

Οι επιτυχείς διαπραγματεύσεις για τη χορήγηση δανείου θα καταλήγουν σε μια συμφωνία για την αποπληρωμή του δανείου σε συνδυασμό με την κατανόηση ως προς τι θα συμβεί σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι όροι του συμβολαίου του δανείου.

Η εποπτεία αφορά τη σχέση μεταξύ της τράπεζας και του δανειολήπτη μετά την έγκριση του δανείου. Η σχέση μεταξύ μιας επιχείρησης και της τράπεζας δεν είναι υπόθεση μιας από μόνης πράξης. Σε μια επτυκνημένη σχέση, διαπραγματεύεται νέα πίστωση καθώς καταβάλλονται οι δόσεις. Η σχέση της τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης με τον πελάτη περιλαμβάνει παρακολούθηση, με στόχο την εξασφάλιση της τράπεζας ότι η επιχείρηση αναπτύσσεται με τέτοιο τρόπο ώστε να εκπληρωθούν οι όροι του δανείου.

Η επιτυχία ή η αποτυχία της ιδέας της τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης θα εξαρτηθεί από το πόσο καλά εκτελούνται οι λειτουργίες της διερεύνησης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην περιοχή, της διάρθρωσης των δανείων και της εποπτείας των επιχειρήσεων. Λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των τραπεζών, είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει η επιρροή της διάρθρωσης των δανείων διευθυντές εκτός της τράπεζας, οι οποίοι θα εγκρίνουν και θα επανεξετάζουν τις πιστώσεις που χορηγούνται. Δεδομένου ότι οι τραπεζικές δραστηριότητες έχουν να κάνουν σε μεγάλο βαθμό με τη μόκλευση, είναι σημαντικό να υπάρχει αντιροσώπευση σε αυτές τις επιροπές από εκείνους οι οποίοι έχουν επενδύσεις ιδίων κεφαλαίων στην τράπεζα. Η εκπαίδευση και η διατήρηση των υπαλλήλων που θα είναι υπεύθυνοι για τη δανειοδότηση των επιχειρήσεων και την ανάπτυξή τους είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της ιδέας της τράπεζας κοινοτικής ανάπτυξης.